

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

معاونت پژوهشی

دانشکده بهداشت

گزارش نهایی طرح تحقیقاتی

عنوان:

بررسی ارتباط ریسک فاکتورهای ارگونومیک با میزان شیوع اختلالات اسکلتی – عضلانی در دانش -

آموزان مراجعه کننده به سالن های مطالعه ی شهر قزوین در سال ۱۳۹۵

استاد راهنما:

دکتر سکینه ورمزیار

مجری / مجریان

پیام حیدری

پائیز ۱۳۹۵

۱-۱- چکیده

مقدمه: محیط فیزیکی مناسب برای کتابخانه‌ها از لحاظ وجود نور کافی، تهویه‌ی مناسب، تأمین تجهیزات کاری استاندارد از جمله میز کار و صندلی‌های استاندارد جهت ایجاد وضعیت بدنی مطلوب حین انجام کار و مواردی از این قبیل دارای اهمیت می‌باشد. لذا با توجه به اثرات نامطلوب عدم رعایت اصول ارگونومی بر عملکرد و سلامت جسمی و روانی دانش‌آموزان، هدف مطالعه‌ی حاضر تاثیر ریسک فاکتورهای ارگونومیک سالن‌های مطالعه‌ی شهر قزوین بر میزان شیوع اختلالات اسکلتی - عضلانی دانش‌آموزان در سال ۱۳۹۵ می‌باشد.

روش کار: پژوهش حاضر توصیفی- تحلیلی و از نوع مقطعی است که در بین ۱۰۱۸ نفر از دانش‌آموزان دبیرستانی و پشت کنکوری حاضر در سالن‌های مطالعه شهر قزوین که به‌صورت سرشماری انتخاب شدند، انجام گرفت. در ابتدا پرسشنامه‌ای به‌وسیله منابع علمی طراحی شد. سپس به‌منظور بررسی میزان روایی پرسشنامه نظر ۱۰ نفر از متخصصین و جهت بررسی پایایی پرسشنامه از روش آزمون - بازآزمون توسط ۳۰ نفر از دانش‌آموزان در فواصل زمانی دو هفته‌ای استفاده شد. این پرسشنامه دارای سوالات در چهار بخش (مشخصات فردی، فعالیت‌های ورزشی، فاکتورهای ارگونومیک کتابخانه و نقشه‌ی بدن) می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم افزار Spss نسخه‌ی ۱۸ و آزمون‌های آماری تاو سی کندال و تاو بی کندال انجام شد.

یافته‌ها: میانگین سنی شرکت‌کنندگان $21/35 \pm 5/76$ به‌دست آمد. نتایج همبستگی سؤالات آزمون با یکدیگر نشان داد که آلفای کرونباخ به‌دست آمده $0/675$ می‌باشد و ثبات و پایایی نمره‌های آزمون در طول زمان نیز نشان داد که همبستگی بین سوالات در سری اول و دوم در سطح معناداری قابل قبول است ($r=0/974$ با $P\text{-value} < 0/001$). بیش‌ترین درصد میزان شیوع ناراحتی در نواحی گردن، کمر، شانه و زانو در بین دانش‌آموزان گزارش شد. فضای زیر میز، پوسچر، اعمال نیرو (نوع و وزن کیف)، فاکتورهای فیزیکی و محیطی و فعالیت‌های ورزشی از جمله فاکتورهای تاثیرگذار بر شیوع اختلالات اسکلتی عضلانی عضوهای مختلف در دانش‌آموزان می‌باشد ($p < 0/001$).

نتیجه‌گیری: وضعیت بدن دانش‌آموزان در هنگام مطالعه متاثر از شرایط محیطی و تجهیزات (میز، کیف و ...) مورد استفاده می‌باشد به‌طوری که بیش از دو پنجم دانش‌آموزان از ناراحتی گردن، دو چهارم از ناراحتی کمر و یک هفتم از ناراحتی شانه رنج می‌برند. لذا استفاده از کیف مناسب و با وزن کمتر، روش حمل صحیح کیف، برنامه‌ریزی مناسب درسی مدارس، تهیه‌ی کمد برای قرار دادن وسایل اضافی دانش‌آموزان در مدارس، در حفظ سلامت دانش‌آموزان اقدام‌های مفیدی می‌باشند.

کلمات کلیدی: ریسک فاکتورهای ارگونومیک، شیوع، اختلالات اسکلتی-عضلانی، دانش‌آموزان، سالن مطالعه